

BEVEZETÉS

A Magyar Geofizikusok Egyesületének 1957 szeptemberében rendezett tudományos ankétja a Kárpát-medencék geofizikai problémáival foglalkozott. A háromnapos ankéton a Kárpát-medencék szeizmogeológiai kérdéseiről, a rugalmassági állandókra vonatkozó vizsgálatokról, a Nagyalföld geotermikus viszonyairól, a Kárpát-medencék tektonikai és telepítési viszonyairól, majd a kéregmozgásokról és a sűrűségmeghatározásokról hangzottak el előadások, amelyeket minden esetben vita követett. Jelen számunkban az ankéton elhangzott előadásokat közöljük, kivéve Pécsi Mártonnak „A negyedkori tektonikai mozgások mértéke a Dunavölgy magyarországi szakaszán” című előadását, amelynek közlésére — technikai okok miatt — következő számunkban kerül sor.

A Magyar Geofizikusok Egyesülete abból a megfontolásból választotta nemzetközi tudományos ankétjának központi témájaként a Kárpát-medencék geofizikai kérdéseit, hogy ezek megtárgyalásában a szomszédos országok szakembereinek közreműködésére számíthasson. A Kárpát-medencék geofizikai problémáinak megoldása a szomszédos országok szakembereinek közös feladata; átfogó eredmények csak úgy érhetők el, ha szorosan együttműködnek, vizsgálataikról egymást tájékoztatják, egymás véleményét a további kutatás érdekében kicserélik.

A Kárpát-medencék regionális geofizikai kérdéseinek megtárgyalását az a körülmény is indokoltá teszi, hogy mind Magyarországon, mind a szomszédos országokban egyre nagyobb geofizikai észlelési anyag gyűlik össze, elkészülnek és kiértékelésre kerülnek a gravitációs földmágneses és regionális szeizmikus alapterületek és a rendelkezésre álló mérési anyag lehetővé teszi a szintetikus feldolgozást, a következtetéseket a Kárpát-medencék földtani felépítésére és az ezzel kapcsolatos kérdésekre nézve.

Amikor a geofizikusok a Kárpát-medencék regionális geofizikai problémáival foglalkoznak, nem tévesztik szem elől a gyakorlati geofizika követelményeit sem. A nagy tektonikai vonalaknak, az alaphegység felszíné-

nek és bizonyos fizikai jellemzőinek ismerete lehetővé teszi a helyes szemléletet a helyi szerkezetkutatásokban.

Az ankét alkalmat adott arra, hogy geofizikusok eddigi munkásságuk eredményeit felmérjék, értékeljék, szükség szerint megjavítsák és a jövő kutatásaik számára ösztönzést kapjanak.

A magyar geofizikusok az utóbbi években sokat foglalkoztak mérőműszerek szerkesztésével. Az újonnan szerkesztett műszerekből az ankét alkalmával kiállítást rendeztünk. A külföldi látogatók figyelmét különösen az új Eötvös-inga, a hordozható szeizmikus műszer, a magnetofonos szeizmikus berendezés, a geoelektromos ellenállásmérő műszer, a hordozható elektromos lyukszelvényező berendezés s a felszíni és mélyfúrási radioaktív műszerek keltették fel.

EINLEITUNG

Die im September 1957 veranstaltete wissenschaftliche Enquete des Vereines der Ungarischen Geophysiker befasste sich mit den geophysikalischen Problemen der Karpatenbecken. Auf der dreitägigen Enquete wurden Vorträge über die seismologischen Fragen der Karpatenbecken, Untersuchungen bezüglich der Elastizitätskonstanten, die geothermischen Verhältnisse der Grossen Ungarischen Tiefebene, die tektonischen und lagerstättenkundigen Verhältnisse der Karpatenbecken und die Krustenbewegungen und Dichtebestimmung gehalten, denen sich in jedem Falle eine Diskussion anschloss. In unserer jetzigen Nummer veröffentlichen wir die auf der Enquete gehaltenen Vorträge, mit Ausnahme des Vortrages Martin Pécsi's über „Ausmasse der tektonischen Quartärbewegungen im ungarischen Abschnitt des Donautales“, den wir aus technischen Gründen in unserer nächsten Nummer veröffentlichen werden.

Der Verein der Ungarischen Geophysiker wählte deshalb die geophysikalischen Fragen der Karpatenbecken zum Hauptthema der internationalen wissenschaftlichen Enquete, um bei den Besprechungen auf die Mitwirkung der Fachleute der Nachbarländer rechnen zu können. Bei der Lösung der geophysikalischen Probleme der Karpatenbecken sind die Fachleute der Nachbarländer aneinander angewiesen; umfassende Ergebnisse sind nur in engster Zusammenarbeit, und durch gegenseitige Orientierung über die durchgeführten Untersuchungen und durch Austausch der Meinungen, im Interesse der weiteren Forschung, erreichbar.

Die Besprechung der regionalen geophysikalischen Fragen der Karpatenbecken ist auch durch den Umstand gerechtfertigt, dass sich sowohl

in Ungarn, als auch in den Nachbarländern ein immer grösseres geophysikalisches Material ansammelt, gravimetrische und magnetische und regionale seismische Normalmessungen durchgeführt und ausgewertet werden, das zur Verfügung stehende Material die syntetische Bearbeitung ermöglicht und Rückschlüsse auf den geologischen Aufbau und auf die mit ihm verbundene Fragen zulässt.

Die Geophysiker, die sich mit den regionalen geophysikalischen Problemen befassen, bewahren ein Auge auch für die Forderungen der praktischen Geophysik. Die Kenntnis der grossen tektonischen Linien, der Oberfläche und gewisser physikalischen Merkmale des Grundgebirges, ermöglicht richtige Anschauungen bei den lokalen Strukturforschungen.

Die Enquete bot den Geophysikern Gelegenheit die Ergebnisse ihrer bisherigen Arbeit richtig zu ermassen und zu bewerten, je nach Bedarf zu verbessern und für die künftigen Forschungen Anregung zu schöpfen.

Die ungarischen Geophysiker haben sich in den letzten Jahren viel mit der Konstruktion von Messinstrumenten beschäftigt. Die Instrumente neuester Konstruktion wurden gelegentlich der Enquete zur Schau gestellt. Die Aufmerksamkeit der ausländischen Besucher erregten besonders die neue Eötvös'sche Drehwage, der tragbare seismische Apparat, die seismische Magnetophoneinrichtung, der geoelektrische Widerstandsmesser, die tragbare Karottageeinrichtung und die radiometrischen Instrumente für Oberflächen- und Bohrlochmessungen.

